

ՎԱՐԱԳԱՅԻ ՀԱՎԱՏԻՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷՅԷ ՄԻԻԹԱԱԼԻԳ ՂԱԶԷԹԱ

ԳԻՐԻՆՔԻ ՄԵՆԵ

1868 ՄԱՅԻՍ 15 ԶԱՐԸՖՄԳԻԿ

ԿՈՒՄԵՐՈ 34

Վարագայի Հավատի հաժմատ 5 տէֆա չըգարըլոյ օէնէվի գըլմէթի փէշին օյարագ 1 Օսմանը լիւարը օլուպ, թաշըլար իշին փօթա իւճրէթի պէրապէր օյարագ 150 զուրուշ տուր, վէ նիւսիւտի 30 ար փարայա սաթըլաճագ տըր, իւնաթըն պէշէր օրըսը պիւրինճի տէֆա իշին 2 իքինճի տէֆա իշին 1 1/2 իւնաթըն տէֆա իշին 1 զուրուշ տուր, մըթուպ կէօնտէրմէք իսթէյէն Սթամպուլա փիւրինճ ճիւլէր իշինտէ ճամը խանտա Նուրիճան Ա. Իփէքեան իսթինէ կէօնտէրմէթի տիւրէր:

ԻՄԵՆ

Մէսմուիմիդէ նազարէն՝ թաշըլը ապսնէլէրիմիդէ վէ մուսպիւրէրիմիդէ պաղը զաղէթալարըմը վասըլ օլմամը տըր. իմ տի պու տէֆա պէյան իտէրիգ քի հէր հանըլը թարաֆա քի կիթմէմիշ էքսիք նօմըս վար իսէ մըթուպ իլէ թարաֆըմըլա պէյան էյլէմէլէրի, խասսէթէն իլան օլու նուր:

ԱԶԳԱՅԻՆ

Օտեան Գրիգոր էֆէնտի թարաֆըն տան միւթէվէֆա Ղալմոն էֆէնտի հազգընտա իրատ օլունան նութգուն սուրէթի:

Եյս մարդը՝ որուն այս բաղմունքինը մարդկութեան ու բարեկամութեան յետին մեծարանքը մատուցանելու եկած է, ընդհանուր համակրութեան փառաւոր ցոյցներով շրջապատուալ կուգայ մեր մէջ, փառաց բարձունքին իր ընտրած համեստ դիւզին համեստ գերեզմանատանը մէջ իջնալու համար: Փառաց կոչեալ չէր ՚ի ծնընդենէ՝ Ղալմոն էֆէնտին, աշխատութիւնն ու գիտութիւնը բարձրացուցին զինքը. իր տաղանդով՝ Տէրութեան պաշտօններու մէջ մինչև հիմա քրիստոնէից անմատչելի բարձրութեան մը հասաւ. իր բնաւորութեամբը ընդհանուր հասարակութեան սիրելի անձն եղաւ և սկզբունքներովը իր աղգին յառաջդիմութեանը ծառայեց:

Թող ուրիշները յախճիւս մնան իր փառքին առջին և իր տաղանդն ու բնաւորութիւնը դրուատեն. իսկ ես որ շարունակ տան և չորս տարի իրեն հետ գաղափարաց հաղորդակցութեան մէջ ապրեցայ, իր գերեզմանին վրայ՝ կուզեմ միայն հընդէլ ինչ որ իր կենսութեան մէջ լաւագոյն

սիրով սիրեցի իր սկզբունքները: Ետեք կան որ սկզբունք ունինք կրան, այլ քանինք՝ կան որ կը դեգեւին: Ղալմոն էֆէնտին ամեն պարագայի ու ամեն վիճակի մէջ հաւատարիմ մնաց իր սկզբունքներուն, և միայն ՚ի պահանջել հարկին արտաքին ձեւը միայն զօհելով անսասան կեցաւ իր ներքին համոզմանցը մէջ: — Ոչ որ աւելի դրական կերպով կըմըրնէ աղատութեան յարգն և արժէքը՝ քան անտեսագէտ մը: Ղալմոն էֆէնտին այս գիտութեան ուսմանը մէջ՝ որ իր կեանքին մեծ մասը զբաղեցուցած է՝ քաղեց իր բոլոր ոյժը աղատութեան հաւատքով համար:

Ինք այն մարդոցմէն չէր որ վերացեալ բանի մը համար կը վառվին. չունէր իր ներսի դին այն անդիմադրելի խանդը որ խորհրդածութենէ առաջ կանցնի և որ ապացոյց չը բնութիւնը հատալու ու յարելու համար. իրեն համար աղատութիւնը թուաբանական ճշմարտութիւն մըն էր: — Ղալմոն էֆէնտին պատմութեան իմաստասիրութենէն քաղած էր — ոչ նուազ նուիրական սկզբունքը՝ այն է յառաջդիմութեան սկզբունքը. մարդկութեան ընթացքը պատմութեան մէջ անյարիր և աղիսազուրկ դիպուածոց շարք մը չէ: Մարդկութիւնը վայրենութեան վիճակէն սկսելով միշտ լաւագոյն վիճակի մը դիմած է և իւրաքանչիւր գար մարդկային յառաջդիմութեան այս մեծ գործողութեան մէջ իր բաժինն ունեցած է: Եյս ճշմարտութենէն կը ծագի իւրաքանչիւր մարդու համար պարտաւորութիւն՝ մարդկութեան յառաջդիմութեան աշխատելու, առանց հայրենիքի ու ազգի խտրութեան: Սոյն սկզբունքները՝ որոնց երբեք չստեց Ղալմոն էֆէնտին կեանքը, դիտեալ նա վերածել նաեւ աղգային Սարգսիմոն վերաբերեալ խնդրոց, և այլ մասն մատուցած ծառայութիւնը չպիտի մոռնանք:

Թիւնքը չպիտի մոռնուին: Ուրիշ ծառայութիւն մը՝ որ մանաւանդ իր նոր ընդունած պաշտօնէն ետե պիտի կրնար մատուցանել, այն է որ ինք մեծապէս պիտի նպաստէր հայերը օր օրի աւելի սիրելի ու յարգելի ընելու Տէրութեան առջև. . . : Եւ այց իր պաշտօնական ընթացքին երբ նոր բարձունքն էր իմեակոխած, երբ այնքան աշխատութեան լիութի վարձքը կրնուներ ճշմարտապէս ազատամիտ վեհապետէ մը, անոր խորհրդոցը մէջ բաղմունք մեծ պատուոյն արժանանալով, և երբ ընդհանուր հասարակութիւնն իսկ ու Եւրոպա եռանդապին ծափահարութեամբ կողմունէր իր ընտրութիւնը, և իր սիրելի ազգն ու բազմաթիւ բարեկամները ինչպէս նաեւ Տէրութիւնն անհամբեր կ'սպասէին իր փառաւոր դարձին, և ահա՛ անողորբելի անգութ հիւանդութիւն մը երեք ամիս չարաչար տանջէն ետե զինքը, իսկ կորզեց բոլորովին և այնքան մեծութենէն աճիւնը միայն թողոց աշխարհի վրայ: Ղալմոն էֆէնտին ոչ ևս է. . . :

Եսանկ ահա աշխարհիս սկիզբէն ՚ի վեր ընդհանուր անվերջանալի հոսանք մը կը քշէ կը տանի ինչ որ կը ծնի և փառք մեծութիւն, տաղանդ, ինչ բանի որ կը յարի մարդս, ամեն բան կ'օժնչանայ. աւերակք աւերակաց վրայ կը դիզուին և ընդհանուր հեծութեան ձայն մը շուրջ կը պատէ մեռելոց և կենդանեաց բոլորտիքը, և փոքր մի ևս և ահա Տիւղերք անգամ, այնքան էից ու ետեանց բնական իր անթիւ լուսաւոր աշխարհներովը և անսահման հիանալեօքը, այն ևս անհետանայ թերեւս. . . : Ի՞նչ պիտի ըլլայ մարդս, այն որ իր ապրելուն գիտակցութեամբը ապրեցաւ, ներքին մարդը որ իր իղձերուն պահման չճանցաւ այս աշխարհի վրայ: Ո՛վ իմ բարեկամս որ հոս ան-

շունչ գիտնացեալ կը կենաս մեր աջաց առջիւ, ես զքեզ չեմ նկատեր չեմ կրնար նկատել իբրեւ մեռեալ բոլորովին: Աննիւ թական մաս մը կայ 'ի քեզ որ կ'նկատու թեանդ կը լուսաւորէր քու զգացմունքդ ու մտածութիւններդ և որ միայն կարող էր դեղեցկացնելու քու մտքի ու սրտի յատկութիւններդ, անի ճաճանչ մըն էր 'ի քեզ անսպառելի յաւիտենական լուսոյն, որուն կերթայ անտարակոյս խառնուիլ հոգին՝ յետ մահուան մարդուն:

Եւ Մենք քու բարեկամներդ, և առնոց մէջ զոր խանդակած սիրով սիրեցիր տասնուչորս ամաց հետեւ և որուն պահուած է ինքեւ այս դա՛նն փորձն ալ քու գերեզմանիդ վրայ իր անզօր բերնովը արտասանելու այս դուն խոսքերը, մենք զորս օրը ձգեցիր 'ի քո սիրոյդ, մեր վերջին մնաս բարովն ըսելով քեզի, այս միակ միւսիմալութիւնը քեզինք մեր հետ և քու յիշատակդ մեր կենաց մնացեալ օրերուն ընկեր:

ԶԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԵ

Ումուրը նափիա նազարէթի ճէպէլը ի պնան միւթէսարըքը սապրեց տեղիւ թիւ հալուտ փաշա հազրէթէրինէ,

Ճէպէլը ի պնան միւթէսարըքը զոր պարթապէի վիւզէրաթ վէ միւշիւրի Ղալաթա կէօմրիւկիւ նազըրը տեղեթիւ Ֆրանքօ փաշա հազրէթէրինէ,

Մէճլիսը թահազդ ազալը Մախուտի հազրէթի Մէշիւթէթէնահի միւվալիտէն ֆազիլէթիւ Բըն շայտար պէյ էֆէնտիյէ,

Սերայը շիւմայուն խոմէթիտէ միւս թախտէմ րիֆաթիւ Իկկոր էֆէնտիյէ րիւթպէի սալիսէ,

Մէթէպը ֆիւնունը թըպիյէ թահրիրաթ քեթիպը սանիսի րիֆաթիւ Սալիհ էֆէնտիյէ րիւթպէի սալիսէ, թէվէհի պոյրուլմուշտուր:

ԹԱՐԱԳԱԳԻ

Ղազէթալէրին թարագդիսի պիր տեղեթիւ մէտէնիյէ շարթարընտան պիրիսի օլտուղունու քիմսէ ինքիար իտէմէզ, վէ պու կիւնքի կիւն հանկը տեղեթ քի տահա զեյատէ զալէթալարա մալիք տիր, օլ տեղեթ մէտէնիյէ ծիւմէ միւգրու զասընը իծրա իթմիշ օլուր:

Թուրքիատա տախի պիր միւտտէթտէն պէրու հէր լիսանտան զազէթալար թարագդի պուլմագտու տըր, նասըլ քի պու տէֆա

թարագդի նամը իլէ պինամ թիւրքի իւլ իպարէ պիր զազէթա տախի բազար իթմէսի կիւնտէն պէտ վէ մուպաշէրէթ իլէ հաֆթա տա պիշ տէֆա չըգմագ իւղըն նէշը օլուն. մայա պաշալմըշ տըր, իմտի մէզքիւր նէվ. զէհուր զազէթա նըն միւլիթի պուլունան իֆէնտիյի պիւլ թէպրիք զազէթասընըն պինամ օլտուղուն նամ սահիհէն խըտէթ իթմէսի խասսէթէն թէմէնի իտէրիլ:

— Գիլիպէտէ մէզէպ սէր պէթիլէթիւնէ գարշը պիր վուգուլմէ կէօրիւլիւշ, տէյիլ Խալամ իլա Խրիսթիյանը թարաֆընտան:

Իլէնկօ իսմինտէ 26 եաշընտա պիր Բուլմ գըզը քէնտի հէմշիւթի վէ վալիտէ սի իլէ սաքին օլուր իմիշ, փէ ուրի վալիտէսինի պրագմըշ օլտուղունտան, գարընըն թարիֆի գըզարընա էյի իպրիթ օլմայուպ, իլա թարիգը ֆահիշիյէ էօրնէք օլմագտա իմիշ:

Իլէնկօ թարիգի վահիտէ սիւլիւք իթմէք արըզսընտա պուլունտուղունտան, միւթէպէր պիր Խալամըն խանէսինէ իլթիւսա իտուպ, իսլամ սլաճաղըն մէրգուլմա պէյան իթմիշտիր:

« 26 եաշընտայրմ, վէ պիր գօճա պուլմայա ումուտուլմ եօգ տուր, զիրա Գիլիպէտէ ծիւմէսի պէնիմ վալիտէմին շէհրին հէր առաւիլարըն վէ էճնէպիլէրի իւլէրու ալուղընը պիլիթիլէրի հալտէ, նասըլ իւլիւտփար օլապիլիլիմ, վալիտէմ քէնտու նիլէթը ֆասիտէսինի իծրա իթմէք իշիւն, պիլի ութանաճագ հարաթէթէրէ մէճպուր իտէյօր » տէմիշտիր:

Մէրգուլմ Խալամ նէ իշին քէնտու ագրապալարընտան վէ շէհրին միւթէպէր պիր զալթը օլան կիւմիւշկէրտան կիլմէտիյինի վէ նէ սէպէպէ մէպնի թէպտիլի մէզէպ իթմէյէ գալըշտընը գըզա սիւալ իլէտիքտէ, շու ճէվապը վէրմիշտիր:

« 2օգ տէֆա Կիւմիւշկէրտանա վէ սայիր ագրապալարընա կիլմտիմ, վէ վալիտէմ ալէյհիտէ թիւլէքքի իթտիմ իսէ տէ, պօշա չըգտը »:

Մէրգուլմ Խալամ վուգուլի հալի միւթէսարըքա պիլտիրիլ, վէ օ տախի մէճլիս թէշիլ իուպ գըզըն ագրապալարըն կէթիլթտիրէրէ վէ: Իլէնկօյա ագրապալարըն իլէ տուրմասընը չէնտ տէֆա թէքիլէ էտէր իսէ տէ, հիշ թէէսիր իթմէտիլիտէն, մէրգուլի նիլէթիւնտէն վալ կէշիլմէյէ նասիհաթար վէրմէք իշիւն Բուլմ Մէթրօքօլիտին չազըրթտըրը, վէ եինէ թէէսիր իթմէյուպ գըզ սէրպէսմէ շէյլէ ճէվապ վէրմիշտիր:

« Պէն Խալամ օլմագ իսթէրիմ եաթ-

տըզըմը պիլէճէք մէրթէպէ սինիմ քէմալէ էրմիշտիր, շէհրիպիլին գալանինի զալիթիլն տուլուսունու իծրա իթմէյէ միւսատէ իտէր, վալիտէմ իլէ գալմայա վէ իսթմէտիյիմ պիր թարիգէ կիլմէյէ պէնի հիշ պիր քիմսէ մէճպուր իտէմէզ, իմտի միւսլիւման օլաճաղըմ »:

Շէր նէ գատար Կիւմիւշկէրտան 600 լիրալը ճէհիլ եալիւպ քէնտիսինի էվէնտիլէճէյինի վատ իթմիշ իսէ տէ, եինէ գըզ նիլէթիւնտէն վալ կէճմէիշտիր:

20 կիւնտէն սօնկրա, Իլէնկօ տէֆա Մէճլիս հուզուրունա չաղըլարագ, էինէ միւթէսարըք արաշտըրտըգտա, մէրգուլմ շէյլէ ճէվապ վէրմիշտիր, քալէն աթթըք նէ մէզէպիլմ թանըրմ վէ նէ տախի ագրապալարըն, պէն Խալամըմ, վէ պէնի Խալամ նազարըլա միւշահէտէ իլէմէլի սիւնիլ, մէճլիսին քեթիլէի Խալամ վէ Խուրիսթիյան ազալարը վէ Մէթրօքօլիտ տախի գըզըն պու սէրպէսմէ ճէվապընա թաաճիւպ էտէրէր:

Մէճլիս իսթամ պուլտուղտա, Միւթէսարըք հարէմինէ չէքիլիւպ վէ Բուլմալարտան վէ Մէթրօքօլիտտէն մաառաքեթիլ Մէճլիս ապալարը գօնագտան կիլմիշէր, Բուլմար Խալամ գարըլարը գըլաֆէթիլնէ կիրմիշ օլան մէրգուլմ գըզըն իւլիլինէ հիւճմ էտուպ էսվապընը, եաշմաղընը վէ ֆէրաճէսինի փարալայուպ, եինէ Բուլմ գըլաֆէթիլնէ սօգարլար, վէ գըզըն պալըրտըլըն տիյնէմէյէրէք, պիր արապայա աթուպ, վէ չամշըրագ կիլի ագրապալարընտան պիրիսինի էվինէ կ'օթիւրիւլէր:

Ֆերտասը կիւնիւ, միւթէպէրանը Խալամ վէ Պուլար միւթէսարըքա չըգուպ Տէվէթիլն գանունունա մուլայիր օլարագ քէնտի գօնաղընտա գըզա պէյլէ ճէպը վէ էօրթ օլմուշ օլտուղունու ալըպարլար, զիրա Կիւմիւշկէրտան իլէ միւթէֆիք օլտուղունա քիմսէ շիւպհէ իթմէլ:

Միւթէսարըքա շունու տախի պէյան իթտիլէր քի քէնտու հագգըրըղընտան Խրիսթիւան վէ Խալամ պէյնիտէ պիր նիֆագ հասըլ օլաճագ տըր:

Միւթէսարըք պիր ճէվապ վէրէմէտի յինտէն օ կիւնտէն պէրու հարէմինտէ տըլարը չըգմըշտըր:

Շէհրին իշինտէ (հէր քէս Գիլիպէ միւթէսարըքընըն նէ սէպէպէ մէպնի մէրգուլմ գըզըն Բուլմարըն էլինէ պրագմըշ օլտուղունու պիրիպիրինէ սիւալ իթմէքտէ տիր իլթէ պիլիմ մուպիրիմիլ հիքեայէսինի շու վէճ իլէ իլաշ իտէր:

« Միւթեւարը ֆըմըզըն Կիւմիւշէր- տանա 86,000 զուրուշ պորճու վար տըր , վէ գըզըն էլէ վերիւմիսի 30 000 զուրուշ շուն խաթըր իշին օլտուղունու քիմէն աս- լա շիւպէն իթմէլ , զիրա Կիւմիւշէրտան մաթուպաթընտան 30,000 զուրուշ թէն- զիլ իթմիշտիր . իշմէ մերգում տէվէթին նըզամու աստաթէթինի մէպաղը մէզպուր վա- սէթասը իլէ ալագ ալմընա ալարթմըշտըր :

« Հիմտի , տէր մուսպիրիմիլ . զաթըր հազըթի Սատարթի փէնաշիլէրինէ իր- սալ օլունուպ միւթեւարը ֆ հազընտա ի- ճապը իծրասընըն նիյաղընը հալի Խալամ վէ Պուլլար միւթէպէրանը թարաթընտան պիր մազպաթա իմլալալանմազտա տըր » :

Պիզէն պէջլէ պիր վուգուաթտան սոնկրա արթըզ Նիլիպէ միւթեւարը ֆընըն մէմուրիլէթինէ տէվամ իտէպիլմէսի միւշ- քիւլ տիր :

Սուխպիրիմիլ մէթուպունու շու վէճ իլէ խաթմ էլէմիշտիր :

« Պու աղըր վուգուաթտան մուգաթ- տէմ , Սուլա Էթիւնտի սանճաղըն ումուրը ֆէնա պիր թարիթտէ օլտուղունու կէօրէ- րէք , իսթիֆասընը վէրմիշտիր : Մէճիւր ճինայէթէ րէիս օլտուղունտան , պաղը տէ- ֆա ասամ մահպուսա իլգա իտէր , վէ ֆէր- տասը կիւնիւ թաաթիւպ իտէրէք սալը վէ- րիւմիշ օլտուղարընը կէօրիւր , զիրա հիւ- քիւմէթ մէմուրիլին 50 զուրուշ իշին մէր- գումանը սալը վէրիւրէր իմիշ :

Բ-ՐԻԷ ԳՕՐԷՆ

ԻՍԹԱՄԳՈՒՍԷ ԻՍԼԱՀԱԹ

Լա Գրանս զաղէթասը շու աթիտէքի տգագթա շաեան պահար տէրճ իթմիշ օլ- տուղունտան , թէրճիւմէսին ճայիլ կէօր- միւշիւլ տիր :

Լսըմըզտա չօդ աճայիպ թէպէտտիւ- լաթ վուգու պուլմուշ տըր , մէսէլա խալի- ճէ մանիլէրին խարապը , պէօյիւք թէպէտ- տիւլաթ , վէ մէտէնիլէթ կէօրիւլմիւշտիր , լաքին զանն իտէրիլ քի Խալամիլէթին մա- գարըր հիւքիւմէթինաթ վուգու պուլան թէ- պէտտիւլաթ կիպի կէօրիւլմէմիշ իտի :

Օլաթէն օգուլանլարըլըգա մալիւմ տիր քի Ստամպուլտա Հուրայի-Տէվէթ նամը իլէ պիր մէճիւս թէշթիւ պուլուլմուշ տըր . իշմէ թէլէղըաթ պու կիւն Օլաթը հազըթը փատիշահինին Մէճիւր մէզ- քիւրը իլք տէֆա օլարագ թէշթիլ վէ նասպ պուլուրտըզը զէման իրատ պուլուրտուղլա- րը նութգու Հիւմայունը թարաթըմըգա կէ- թիւրմիշտիր , մէլքիւր նութգ իլէ Սուլթան

Պայաղիտ վէ Սիւլէյմանըն խալէֆի մէտէ- նիլէթիւրվէր պիլ իմիլէրաթօր կիպի սէօյ- լէմիշ տիր :

Լսկի թարիֆ րուզ պէ իուզ տէյի- շիլմէքտէ տիր : Հէր քէս Սուլթան Լպտիւլ Լգիլ խան հազըթիլէրինին պու ասիլ վէ նէպթէթիւլ քէլալարընը օգուլուպ , քէն- տի քէնտինէ՝ էջը Խալամըն Խալիֆէսինին լիսանը տիւրէր էֆշանընտան պու քէլալար չըգուպ , իթիգատը պաթըլէնին , վէ թան- զիւմ օլունմուշ օլան խալահաթլարտան պահ- իթմէքտէ օլտուղունա թաաթիւպ իթսին :

Օլաթը հազըթը Հահանէլլի շէհ- րիմիլին իսլահաթը գալիլէսինի միսալ կէօթիլէրէք , անըն կիպի քէնտի Մէմա- լիլինի տալի իսլահաթ վէ մէտէնիլէթին մէքթը ալէվ վէ շաֆընա թահվիլ իյ- լէմէք արղուսունտա օլտուղունու պէյան իթմիշտիր , վէ մէզքիւր իսլահաթըն մէվ- զըլը իծրայէ վազ օլունմասընա մուալէնէթ իթմէք իշին պիւլա ֆարգ հէր սընըթ վէ հէր մէզէպտէն . թէպալէրինտէն ազա նասպ իլէյուպ , ումուրը րօլիթիլըյոյ նէզարէթինէ թէրֆի իլէմիշտիր :

Թիւրքիանըն իսլահաթը եալընը շիմտիքի մէտէնիլէթին գլալուղու օլան սերպիւտ մէպտէլէրինի իծրա իթմէքէ միւմ- քիւն օլտուղունու պէյան իտուպ , զիրը ի- տարէսինտէ պուլունան Տէվէթը Լգիլէյի միւնթաղամ վէ միւսիլ Տէվէթիլէրին սը- րասընա կէշիւրմէք նիլլիլ իսպիլահանէ- սինտէ պուլունտուղունը իյալահ իթմիշտիր :

Լիւրօրատա պուլունան քեաֆթէի էհ- լի տիրայէթ վէ մէտէնիլէթ պու նիյաթ վէ քէլալմէրի մէտճ ու թահսին իտէճէքէր տիր , տէյիլ քի իթիգաթ վէ ուսուլի պա- թըլէյէ մուղայիր օլան մէպտէլէրին եէնի պիր զալէպէսինի իշար իթտիլի իշին , իլլա իլէրուտէ վուգուա կէլմէսի միւթիւն օլան զուհուրաթը աղիմէնին մէնինէ պիր տէլիլ ատտ օլունմասը իշին :

Հիւպէսիլ պիր Հուրայի-Տէվէթ պու կիւնքիւ կիւն քեաֆթէի մէտէնիլէթ- տէ իլէրուլէմիշ օլան միլլէթլէրին սըրասընա տէվէթ Լգիլէյի կէշիւրմէք քեաֆի տէիլ իսէ տէ , իթիգաթ վէ ուսուլի պաթըլէյի եալընը թանըմըշ օլան պիր Մէմալիլ ի- շին պէօյիւք պիր սաատէթ վէ սէրվէթ միւվտտիսի ատտ օլունսա , սէզա տըր :

Մէ պալէատէ զիքրինի կէշմիշ օլտու- ղունու մէպտէլէրին իլգէրինէ տիր քի Մէմալիլին մէտէնիլէթ վէ սաատէթ թէ- մէլի վաղ օլունաճագ :

Պու թէպէտտիւլաթը աղիմէնին հա- սըլաթը հիսապըզ ճլաճաղը հէր քէսէ րա-

նա մալիւմ տիր , իմտի սօրարը 50 սէ- նէտէն պէրու տէվամ իթմէքտէ օլան Հարգ մէսէլէսինին մուխաթարաթը վէ աղըրըզը նէրէտէն նէշաթ իթմիշտիր , պիզէ գալուր իսէ ալէմին թիւրքիա հագընտա իթմիշ օլտուղու շու իթիմաթտան տըր , եանի թիւրքիա քէնտուսինի իսլահ իթմէյէ գուտրէթի օլմատըղընտան խարապ օլմայա թախսիս օլունմուշ վէ էրեալիճ խարապը պիր պօշ եէր պրագաճագ տըր , վէ պու պօշու տալի հէր պիր տէվէթ քէնտու- մէնֆաաթը իշին տօլտուրմագ իսթէյէճէք տիր :

Պու իսէ էօթէտէն պէրու տէվամի պիր հարպ տըր , վէ շիւնքիւ Սթանպուլու զալթ իտէճէք միլլէթ տիւննա իլգէրինտէ սայըրլէրինին թահաթիւլ իթմէյէճէյի պիր իսթիլանլիլի իծրա իթմէք իսթէյէճէք տիր վէ պունու գապուլ իթմէտիլի Տէվէթի Լգիլէնին իլէրուտէ խարապ օլաճաղընա տայիր օլան թէհտիւրէրէ մուղայիր օլարագ տիւննա իլգէրինտէ տայիւմ տուրաճաղընա պիր տէլիլ տալի տիր :

Նիլլիւպը շիմտի թիւրքիատա զուհու- րա կէլէն հէր պիր վուգուաթ Լպլօսիանըն տէրէճէյի նիհայէտէ նազարը տըգագթը- նը տալէթ իտէր , իսթ- փէք ֆէնա տէ- յիլտիր , հէր հալտէ խէլասընը մուճիպ օ- լաճագ մուալիճաթա իլթիճա իթմիշ , վէ ճիւմիլ միլ տէյիլ եալընը քէնտի իլլա պիլիմ տալի մէնֆաաթըմը իշին խէլա- սընը արղու վէ թէմէնի իթմէլիլի :

Թուրքիանըն քէնտի էսկի տիւշմէ- նինտէն պիր թարիֆ իլէ գուրթուլա պիլիլ , եանի քէնտիսի տիւշմէնինտէն զիյատէ սերպէսթիլէթ վէ իսլահաթ թարիլինէ սիւլի ք էթմիշ օլտուղունու ալէնէն թաս- տիֆ իթմէլի տիր :

Հարգ խրիսթիյանլարը նազարլարը- նը Բուսիանըն իլգէրինտէն օլ կիւնի գալ- տըրաճագլար , նէ վաթթ քի Լէթրսպուրկ- տան ինթիլար իթտիլէրի էմիլիլէթ պախշ հիմայէթի թիւրքիատա պուլսալար : Իշմէ պունուն իշին տիր քի թիւրքիանըն հէր պիր իսլահաթ թէշէպպիւս իթտիլինտէ , տիւշմէլէրինէ գարըզ պիր սիլահ հազըր- լամըշ օլուր :

Սուլթան Լպտիւլ Լգիլ խան հազ- րէթլէրի էօյլէ պիր զայրէթէ մուպաշէրէթ պուլուրտու քի Նիլլիսատա պէօյիւք մուա- վէնէթ վէ իլթիֆաթ պուլաճագ տըր , զիրա նիլլէթի պիր մուաղլամ տէվէթի իսլահ իթ- մէյէ վէ նէթիճէի հասըլէսի տալի Լպլօրա- նըն տէնքը ումուլիսինի գալիլէթմէյէ վէ պէլքի տէ պիւլիւն տիւնեանըն ասայիլիլի

Հրեզ ու վեգայե իմեյե մերպուծ տուր :

1. Գրեան

— Զրգան փաղար սապահըսը սաաաթ 10
րատտէլերինտէ , Խճատիյէտէ գատընըն պի-
րիսի գույուտան սու չէքեր իքէն եւտի եւ .
չընտա պիր էվլատը , վալիտէսինին եանընա
կէլմէյիլէ անիտէ չոճուգ քէնտինի թու-
թամայարագ , գույույա տիւշմիւշ իսէտէ ,
ազապինտէ , վալիտէնին շամամասընտան
գոմշուլար , եկթիշէրէք ճարուծիւն իսմին-
տէ պիր ճէսուր տէլիքանլը պէլինէ իփ
պաղլայարագ գույույա էւմիշ . վէ պիշարէ
չոճուլու սէլամէթ գուրթարմըլ տըր :

Լքսերի պէշլէ գաղաւար պիր ուֆագ
մէսարիֆտէն գաղանմաղըղըլա վուգու պու-
մագտա տըր . շիւնքիւ պիր բիմնէ խայլի
մէսարիֆլէր իլէ իսնէսինի տիւղէլմէքտէ
օլտուղու հալտէ , եալընըղ 30-40 զուրուշ
մէսարիֆ իլէ գույուլարըն աղընար պիրաղ
եհիքսէքիքտէ չէմպէր կիշիքմէքիյի էհմալ
իթմէքտէ տիր . հալ պու քի ինսանա հէր
պիր շէյտէն էվլէլ քէնտի օլուգ չոճուլու
նուն սէլամէթինի տիւղիւնմէք ֆարղ տըր :

— Տիւնքիւ կիւն օրթայա չըգարըլան
պիր եալան թէվաթուր իւղիւնտէն Կալա-
թա պորսասը պէշիւք թէլաշէ տիւշար օլ-
մուշ , վէ հայլի քիմնէլէրին պէշիւք զիյան
էթտիքէրի թահմին օլունմագտա տըր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՍԷ

Սիւթէվէֆա Հապէշիսթան իմքերա-
թորու թէոտորոսուն թէրճիւմէյի հալի :

Իմքերաթոր թէոտորոսուն մուգատ-
տէմ իսմի Վասսա օլուպ , սապըգ իմքէ-
րաթորուն զէվճիսի Սէնէնինանըն սիւրհ-
տարըլարը գօլ աղասը իմիշ , օ վագթ իմ-
քէրաթորիչա քէնտի էհլի իմքէրաթորտան
այրըլարագ , Հապէշիստանըն մագարը հիւ-
քիւմէթի օլան Կօնտար շէհլինի պիւթիւն
էթրաֆի իլէ քէնտի իտարէ էտէրէք ,
Վասսայի ասքէր սէր գօմանտանը նասպ
իյլէմիշ տիր :

Պիր կիւն իմքէրաթորիչա Վասսանըն
խտմէթէրինէ միւքեաֆաթ օլմագ իշին ,
պիր ինէք վատ իթմիշ իսէ տէ՝ սօնկրա վէր-
մէտիյինտէն կիւճէնէրէք , պիւթիւն ասա-
քիւրի պաշընա թօրլայարագ իսեանա չըգ-
մըլ տըր :

Նիհայէթ իմքէրաթորիչայը եէսիր
էտէրէք , պիր ինէյին եէրինէ պիւթիւն հիւ-
քիւմէթինի զապըլընա իշիքմէտիքտէն սօնկ-
րա պրագմամըլ , վէ պէշիւք իլէ քէնաղ :

Ֆէյի հիւքիւմէթէրի եալաշ եալաշ զապթ
իյլէյէրէք իքինճի թէոտորոս իւնվանը իլէ
պիւթիւն Հապէշիսթանա իմքէրաթոր օլ-
մուշ տուր :

Սէ հաթտա ճիւղուս էյլէտիյի ան-
տէ թէպալարընը զասպ ու զարէտ էտէն
վիւքէլարը պիրէր պիրէր ասարագ , պէլ-
տէյի թէմիլէմիշ , ֆագաթ ֆուգարայը
զիյատէ սօյմաղա պաշլատըղընտան ահա-
լիսի քէնտիսինտէն հօշնութ տէյիլ իմիշ :

Նիսա թայֆէսինտէն օն պին Նէֆէր
ասքէր թօպլարըպ , տայիմա Հապէշիլէրի
էլտէ Էթմէյէ չալըշըր իմիշ , վէ օլն Սօ-
ղոմօնուն հաֆիտիյիմ իտտասարնտա կէ-
զէրէք , պիր թագըմ ճարիյէլէրտէն մաստա
օն թանէ նիքեաշը գարըլարը վար իմիշ :

Պիր փանայիրտա քէնտինէ շէրէֆ օլ-
մագ իշին իքի Նիկիլիզ զապթմանը իլէ 300
քիշի թէլէֆ էյլէմիշ :

Պիր Լքօփալըլը հուղուրունա չըգար-
տըղը թագաթորտէ , քիւրսիսիւնին էթրա
վընտա եալէրի հարպ թարղը տէթրթ ա-
տէտ աղկըն լաքին թէրպիյէլի արսյան պու-
լունուր իմիշ , վէ չօղլուգ Լքօփալըլար-
տան հօշնունմատըղընտան գատիմ հագա-
րէթ էտէր իմիշ , պիւթիւն վիւքէլասը վէ
գօնսոլոպար զայէթ գօրգարլար իմիշ , շիւնքի
օլուր օլմաղ թագսիւրաթլար իլէ տիւքէրինի
քէսիւրթտիր իմիշ :

Սէլ հասըլ գատիմ սէրտ մէշէպլի
վէ զայէթ ֆէնա պիր քիմնէ օլտուղունտան
ասլա տօսթու եօղ իմիշ . Խնճիլի շէրիֆ
վաղ իթմէք իշին Լքօփատան օ թարաֆա
կիտէն Սիսիւնարլար , իսիսթիյանըղը պու-
նա գապուլ էթտիրմիշէր իսէ տէ , եինէ
եըլանտա թափընըր իմիշ :

Պունուն իշին մէմուլ օլունուր քի
պիւթիւն ահալիսի պու տէֆա էօլիւմին-
տէն զայէթ մէմուն օլմուշար տըր :

— Վաթրիա իմիէրաթորիչանըն զըղը
Սարի-Սաթիլտ Վըշիտիւշէսսանըն վաֆ-
թիլի պէշիւք ալայ վէ զիյնէթ իլէ ալաֆ-
րանկա Սայիս 25 տէ () ֆէնտէ իճրա օլուն-
մուշ օլտուղու պաղը Լքօփա զաղէթալա-
րընտա կէթրիւլիւշ տիր :

— Փրէնա Նարօլէօնըն Տէրսաատէթէ
կէլէճէյի սէյլէնմէքտէ իսէ տէ , պիլ գա-
վիյէն տէրիլ քի սահիհ տիր , վէ գապիլ
տիր քի՝ անտէն Սըրըրա գատար կիտուպ ,
Սուէիլպօղաղընըն ինչասընը պիլղըթ մուա-
յէնէ իթսին , վէ օլ վագըթ , Ս. տը Լէս-
թէսին նիյաղընը իճրա իթմիշ օլաճագ .
շիւնքի մէքուլէ՝ էթմէտէն պէրու պիլղըթ
կիլուպ պու ինչասթը միլիէտէ հաղըր :

պուլունուպ մուայէնէ իթմէլ'րինի Փրէնսը
միւշարիլէյէ ըիճա իթմիշ տիր :

1. Թիշ-րէ

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԹԵԼԵԿՐԱԳՐԻՅԷ

Լօնտրա 26 Մայիս

Սարա 8 թարիի իլէ Տէրը-Սաատէթ
սէֆիրի Ս. Լշիօգ, ճէնապլէրի թարաֆըն-
տան քէշիտէ օլունմուշ օլան պիր թէլէղըա-
ֆա նաղարէն՝ Սէֆիրի միւշարիլէյէ Լշի
փաշա հաղըթէրի իլէ միւլագաթ իյլէյուպ
Տէրի Սաատէթտէ պուլունան սէֆիրէրին
էֆքիարընճա իսթիլալըն ուղանմասը , իա-
րիճալն օլան մուալէնէթէրտէն նէշաթ
իթմիշ օլտուղունու , վէ Նիլիթէ՝ պիր Խը-
րիսթիյան Սալի նասպ օլունմասը իշին
թէսիւլի իթմիշ օլտուղլարընը պէյան իթ-
միշ տիր : Վինէ մղքիւր թէլէղըաֆտան
անշալըլարընա կէթրէ՝ Լշի փաշա հաղըթ-
էրի ճէվապ օլարագ իհիլիլալ թէսքին օլ-
մատըգճա խրիսթիան վալինին նասպը միւմ-
քին օլամաղ տէմիշ տիր :

25 Մայիս Լօնտրա

ԷՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻՅԷ

Լշըլար 36-36 1/8
Գափանտը 37

25 Մայիս Փարիս

Լշըլար 36-60
Գափանտը 37-15

1865 ԻՍԹԵԳՐԱԶԸ

Լշըլար 298
Գափանտը 297

Իթալիա ֆօնտօսու

Լշըլար 51-
Գափանտը 50-85
Խնկիլիզ գօնսօլիտէսի 93 5/8

Գալաթա փիյաշասը Մայիս 14

Լշըլար 39-20
Լշն եիւքսէք 39-26
Լշն աշաղը 38-25
Գափանտը 39-20

ՄԻԻԷԼԼԻԹԻ ԶԱԶԻԹԸ
Ն. Ո. ԻԹԷՔԵՆ

ՈՐՀԻՊԻ ԳՐԱԳԻՐՈՒ ՎԷ ԽՈՐԱԳՈՒՄ
Ե Յ Ե ՄԻՆԱՍԵՆ